

10

Interpres

Parmakkapı, İmam Sokak Ziya bey Han Kat 4
Tel. : 44 72 34 Beyoğlu

No. 25 Mayıs 1961

Hayat (İstanbul)

DANTE'NİN KAYIĞI

Hayat Büyük Ressamlar Ansiklopedisi: 21

DELACROIX

RESSAMIN PORTRESİ

DELACROIX, yirmi yedi yaşındayken, sevgilisi Eugénie Dalton'a yazdığı bir mektupta şöyle diyordu:
«Sana sevimli vücudunun tarifini yapmak isterdim ama, muhayyilenin bu kadar büyük bir ateşlilikle kavradığı şeyi kâğıt çekemez. Dil, aşkı anlatamayacak kadar utangaçtır; hakkı da var. İnce, canlı bir aşk, kaba kelimeler karşısında pek haklı olarak isyan eder. Ruh ise kendi benliği içinde aşkı yüz kere daha kuvvetli yaşar. Aşkı anlatabilmek için yeryüzünde mevcut bütün dillerden bambaşka bir dil ister...»
Fransız resminin en büyük romantik ressamı, aşkı anlatabilmek için aradığı bu «bambaşka» dili sanatında bulmuştu diyebiliriz. Aşkta olduğu gibi sanatta da fırtınalı bir ruhu vardı. Onu «Acı Çiçekleri» şairi Baudelaire, şöyle anlatır:
«Eugène Delacroix karışık yaratılıştaki bir insandı. Kibarlık, gösteriş merakı kuvvetli bir irade, daima daha mükemmeli arama isteği... Bunların yanı başında onda deha ile el ele giden iki özellik daha vardı: İyi kalplilik ve şefkatle dolup taşan bir kalp.»
Delacroix'nın yakın arkadaşlarından ve en ateşli hayranlarından biri olan Théophile

L. Delacroix
E. Delacroix

HÜRRİYET

DENİZDEN GELEN ATLI

Silvestre de büyük ressamın ölü-
münden sonra şöyle yazmıştır:

«Onun ruhunda güneş, kalbinde fırtınalar vardı. Kırk yıl boyunca beşerî heyecanların her türlü üzerinde parmaklarını işletti, fırçası — kimi vakit yüce, kimi vakit korkunç, kimi vakit de tatlı bir üslûpla — din büyüklerinden savaşçılara, savaşçılardan aşıklara, aşıklardan kaplanlara, kaplanlardan çiçeklere geçti...»

Kalpî ruh eserlerine aynı ölçüde, aynı bollukta döktülürdü. Ve o sık sık «Ben bir resim yaptığım zaman sözde bir düşünce belirtmişim... Öyle diyorlar. Şu insanlar ne ahmak!» derdi.

Eugène Delacroix 2 nisan 1798'de Paris yakınlarında Charenton'da doğdu. Babası Charles Delacroix, Convention Meclisi üyesiydi... Elçiliklerde bulunmuş, Directoire idaresinin Dışişleri Bakanlığını ifa etmişti. Annesi Victoire (Oeben) Delacroix az rastlanır güzellikte Alsaslı bir kadındı. Uzun zaman, Delacroix'nin gerçek babasının devrin ünlü siyaset adamı ve Napoléon'un Dışişleri Bakanı Talleyrand olduğu söylenmişse de son incelemeler bunun sadece bir yakıştırma olduğunu meydana çıkarmıştır. Bu söylentinin ortaya çıkmasına sebep Charles Delacroix'nin, bir hastalık yüzünden, baba olama-

yacak duruma düşmüş olmasıdır. Son bulunan belgeler ise Charles Delacroix'nin hastalıktan kurtulduktan sonra tamamiyle iyileştiğini, eski kudretini yeniden kazandığını göstermektedir. O iddiayı ileri sürenler Delacroix'nin şaşılacak derecede Talleyrand'a benzemesine dayanıyorlardı. Ak-sini iddia edenlerin dayandıkları delillerden biri de Delacroix sıkıntıya düştüğü zaman Talleyrand'ın ona hiç bir yardımda bulunmamış olmasıdır. Bir başka delil olarak da, gerek Talleyrand'ın, gerekse Delacroix'nin kendi alanlarında birer deha oldukları, hâlbuki dehanın babadan oğla geçmediği ileri sürülüyor...

Delacroix yedi yaşındayken babasını, on beş yaşındayken annesini kaybetti, akraba yanında kimsesiz büyüdü. Küçükken müziğe heves sarmıştı; keman çalıyorsa, en çok Rossini'yi, Mozart'ı seviyordu. Lisenin son iki sınıfında resme heves etti. Okulunu bitirdikten sonra da, 1816'da Paris Güzel Sanatlar Akademisi'ne yazıldı.

Büyük bir geçim sıkıntısı içindeydi, hayatını kazanmak için makine resimleri yapıyordu.

Delacroix'nin yetiştiği günlerde Fransız sanatı David'in kurduğu, Ingres'in devam ettirdiği Yeni-Klasizm'in tesiri altındaydı. Ingres «Ne varsa, çizgide vâ; renk

bir hiçtir» diyordu. Delacroix ise — ruhundaki güneşi, kalbindaki fırtınaları aksettirmek için olacak — renge tutkundu. Bu tutkuyla yeni bir şeyler yaratmak istiyordu. Çizgi mükemmelliğinden çok, renk canlılığına doğru giden romantik bir yol tutmuştu. Herkesin hayran olduğu Renaissance ustalarına değer vermekle beraber, onlara bağlı kalmak istemiyor, «Raffaello da bugün sağ olsaydı, o zamanki gibi resim yapmazdı» diyordu. Ona göre, ressam coşkun bir heyecanı belirtmeli, renk tezahürleri kullanarak dramatik hareketler elde etmeliydi.

Bu görüşle tarihî konular seçi-

yor, edebiyatta kendine geniş ilham kaynakları buluyordu. 1821'de, yirmi üç yaşındayken yaptığı «Dante'yle Vergilius» adındaki tablosu büyük bir ilgiyle karşılandı. Lehte, aleyhte tenkitler yaşıyordu.

Ingres'e karşı çıkan bu genç kimisi göklere yükseltirken, birçokları da onun resim çizmesini bilmediğini, «sarhoş bir süpürge» ile çalıştığını söylüyordu. Hele, 1822 Paris Resim Sergisi'nde sergilenen bu tabloyu devletin satın almasına günün üstatları pek kızdılar.

Delacroix «Trajan'ın Adaleti» adındaki tablosunda pembe bir at yapmıştır. Daha sonraki

«fauviste» lerin, Gauguin'lerin bir öncüsü olan bu tabloyu klasikçiler, Akademi üyeleri «görülmemiş şey» diye karşılarlarken, Baudelaire «Görülmüş olsun, olmasın, ressam onu icat etmekte haklı» diyerek Delacroix'yi desteklemiştir.

Klasikçiler ahenkli çizgiler, sakin konular, durgun biçimler ararlarken Delacroix, hayatın canlılığını, heyecanın coşkunluğunu, renklerin göz kamaştırıcılığını vermek istiyordu. Akademiyi bitirdikten sonra da, başka arkadaşları gibi İtalya'ya, klasik resmin anayurduna gitmedi, İspanya'ya, Fas'a, güneşli, renkli ülkelere doğru yola çıktı. İspanya'dan yazdığı bir mektupta «Güzel sokaklarda gezmeye çıkmış» diyordu. Canlı renklerin hayranıydı, karanlık renklerden nefret ediyordu. Ona göre, «kurşunî her türlü resmin düşmanı»dır.

Delacroix, 1825'te İngiltere'ye gitti. Londra bu yirmi yedi yaşındaki genç Fransız sanatçısını büyük bir ilgiyle karşıladı. Ressam ilk büyük aşkını da orada tanıdı: Eugénie Dalton esmer güzeli, genç bir kadındı, birçokları onu George Sand'a benzetiyorlardı.

Eugénie de resim yapıyordu. Bu, ikisi arasındaki bağın başlangıç düşümü oldu. Genç kadın da-

FIRTINALI SULARDA İSA

ARSLAN AVI

ha önce opera artistliği etmiş, sonra bir İrlandalı ile evlenmişti. Evlilik hayatı mesut geçmemiş, Eugénie türlü maceralara sürüklenmişti.

Bu macerada Eugénie de en büyük aşkını bulmuştu. İngiltere'de başlayan sevdâ Fransa'da devam etti: Delacroix'nın arkasından Eugénie de Fransa'ya gitti. Delacroix küçüklüğünden beri hatıra defteri tutardı. Bu aşkıyla de

o defteri hayli doldurduğu gibi, ayrıca, Eugénie'ye yazdığı mektuplar da edebiyata kalmıştır.

Delacroix yalnız bir adamdı. Eugénie ile olan aşkıdan başka kalbinde hiç bir sevgi yer etmediği gibi, gelip geçici maceraları da pek olmamıştır. Hele hayatının sonlarına doğru herkesten uzak bir ömür sürmeye başlamıştır. «Ben kendime arkadaş olarak hayallerimi seçtim, çünkü

kafamın içini hayallerim dolduruyor» derdi.

Delacroix'nın açtığı çığırdâ onun arkasından gidenler çok oldu. Klasik biçimlere baş kaldıran gençler onun çevresine toplanmışlardı.

O günlerin asi gençliği olan bu yeni sanatçılar saçlarını uzatıyorlar, sarı yelek giyiyorlardı. Delacroix bunların başı sayılmakla beraber, kendisi derli-toplu

giyinir, kibar bir beyefendi tavrıyla dolayırdı.

Romantik cereyan gittikçe kuvvetleniyordu, Delacroix, Fransız resim sanatında ağırlığını hayli hissettiren bir üstat olmuştu. Öyleyken, Akademi onu üye olarak bir türlü kabul etmiyor, aleyhindeki tenkitlerin ardı arası kesilmiyordu. Büyük ressam bunlara sabırla katlanmasını bildi. Yolunda artan bir azimle yürüdü.

Delacroix'nın en çok tenkide uğrayan yanı, konularını tarihten, edebiyattan seçmesi, bunlarda biçim güzelliği aramadan renkleri canlı duygu ifadesiyle tablolarına geçirmesiydi. Delacroix ise «güzel, daima güzeldir, zamanın ehemmiyeti yoktur» diyordu.

Delacroix'nın en verimli yılları hayatının sonlarına doğru oldu. Başarılı bir ressam olarak kabul edilmiş, herkesin saygısını kazanmıştı. Devlet binalarının, kütüphanelerin, kiliselerin iç süsleme işleri ona veriliyordu. Delacroix bu arada Louvre Sarayı'nı da tablolarıyla, duvar resimleriyle süsledi.

İngres ile Delacroix arasındaki sanat zıtlığı — hatta düşmanlığı — hâlâ sürüp gidiyordu. En sonunda bir gün, her iki ressam Fransız Enstitüsü'ndeki bir toplantıya giderken karşılaştılar. Önce birbirlerini yukarıdan aşağı bir süzdüler. Sonra İngres eliği uzattı. Bu, karşısındaki ressamın değerini kabul ettiğini gösteren bir hareketti. İki ressam barışmışlardı. Ve, kol kola içeri girdiler.

Fransız resim sanatının en büyük romantik ustası, ancak kafasının içini dolduran hayallerinin eşlik ettiği yalnızlığı arasında ve uzun zamandır çektiği bir göğüs hastalığı sonunda, 13 ağustos 1798'de, 65 yaşında öldü.

GENÇ KIZIN İLK DERSİ